

L Ö G

1

30. jan.

um niðurfærslu verðlags og launa o. fl.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. gr.

Frá 1. febrúar 1959 skal greiða verðlagsuppbót á laun og allar aðrar greiðslur, er fylgja kaupgreiðsluvísitölu, samkvæmt vísitölu 175 stig. Á bótaupphæðir þær, sem ákveðnar eru í II. kafla laga nr. 24/1956, um almannatryggingar, svo og í 37. og 38. gr. sömu laga og í lögum nr. 29/1956, um atvinnuleysistryggingar, skal þó frá sama tíma greiða verðlagsuppbót samkvæmt vísitölu 185.

Ákvæði 1. málgr. þessarar gr. gilda á hliðstæðan hátt um ákvæðisvinnutaxta, sem byggðir eru á tímalaunum, vikulaunum eða mánaðarlaunum. Lækkun ákvæðisvinnutaxta frá 1. febrúar 1959 skal nema sama hundraðshluta og lækkun sú, er verður á viðkomandi tímalaunum, vikulaunum eða mánaðarlaunum samkvæmt 1. málgr. þessarar gr.

Aksturstaxtar vörubifreiða og fólksbifreiða skulu frá 1. febrúar 1959 lækka sem svarar niðurfærslu launa bifreiðastjóra í taxtagrundvelli til samræmis við lækkun kaupgreiðsluvísitölu í 175 stig, miðað við hæð hennar, þá er ákveðin var sú launaupphæð, sem er í taxtagrundvelli við gildistöku laganna. Sama skal gilda um alla aðra taxta og gjöld, sem fylgt hafa breytingum á launum viðkomandi starfsstéttar samkvæmt þeim taxtagrundvelli, sem í gildi hefur verið á hverjum tíma.

Nú eru laun ákveðin með samningi eða á annan hátt fyrir gildistöku laganna sem heildarlaun. án þess að grunnlaun séu tiltekin sérstaklega, og skulu þau þá lækka frá 1. febrúar 1959 í hlutfalli við lækkun kaupgreiðsluvísitölu í 175 stig, miðað við hæð hennar, er launaupphæðin var ákveðin.

2. gr.

Vísitala viðhaldskostnaðar húsa í Reykjavík 1. desember 1958 skal reiknuð á ný til samræmis við kaupgreiðsluvísitölu 175 stig að því er snertir launaliði fyrrnefndrar vísitölu, og eftir henni skal reiknuð ný húsaleiguvísitala, sem að öðru leyti er miðuð við verðlag þennan dag.

Húsaleiga, sem samkvæmt leigusamningi fylgir húsaleiguvísitölu, skal á tímabilinu 1. febrúar til 31. marz 1959 greidd eftir þeirri húsaleiguvísitölu, er reikna skal samkvæmt fyrri málgr. þessarar gr.

3. gr.

Þá er vísitala framfærslukostnaðar með grunntölu 100 1. marz 1950 er reiknuð miðað við verðlag í byrjun mánaðanna febrúar og marz 1959, skal miða húsnæðislið hennar við þá vísitölu viðhaldskostnaðar, er reikna skal samkvæmt fyrri málgr. 2. gr., að svo miklu leyti sem húsnæðisliður vísitölu framfærslukostnaðar fylgir vísitölu viðhaldskostnaðar.

Vísitala framfærslukostnaðar í febrúar 1959 skal miðuð við verðlag 6. dag mánaðarins.

4. gr.

Í kauplagsnefnd eiga sæti þrír menn, einn skipaður eftir tilnefningu hæstaréttar og er hann formaður, en hinir eftir tilnefningu Alþýðusambands Íslands og Vinnuveitendasambands Íslands, hvors um sig. — Nefndin vinnur störf sín í samráði við Hagstofu Íslands.

Kostnaður við nefndina, þar á meðal þóknun til nefndarmanna, greiðist úr ríkissjóði eftir ákvörðun ráðherra.

1
30. jan. Hinn 1. marz 1959 skal taka gildi nýr grundvöllur vísitölu framfærslukostnaðar í Reykjavík, samkvæmt niðurstöðum neyzlurannsóknar þeirrar, er kauplagsnefnd hefur framkvæmt í samráði við Hagstofuna. Skal útgjaldaupphæð hins nýja vísitölugrundvallar 1. marz 1959 vera sú grunnupphæð, er síðari breytingar vísitölnnar miðast við, og jafngildir því grunntölu 100. Vísitala framfærslukostnaðar skal reiknuð mánaðarlega miðað við verðlag í mánaðarbyrjun, eftir grundvallarreglum, sem kauplagsnefnd setur. Við þennan útreikning skal sleppa broti úr vísitölustigi, hálfu eða minna, en annars hækka í heilt stig.

5. gr.

Frá 1. marz 1959 skal verðlagsuppbót samkvæmt ákvæðum 1. gr. lögð við grunnupphæðir launa og annarra greiðslna, er fylgja kaupgreiðsluvísitölu, og telst hvort tveggja grunnlaun, er greiða skal verðlagsuppbót á samkvæmt ákvæðum 6. gr.

6. gr.

Kaupgreiðsluvísitala skal ákveðin sem hér segir frá 1. maí 1959:

Á tímabilinu 1. maí til 31. ágúst 1959 skal greiða verðlagsuppbót á laun og allar aðrar greiðslur, er fylgja kaupgreiðsluvísitölu, í hlutfalli við hækkun þá á vísitölu framfærslukostnaðar, sem kann að hafa orðið frá 1. marz til 1. apríl 1959.

Frá 1. september 1959 skal greiða verðlagsuppbót samkvæmt kaupgreiðsluvísitölu, sem kauplagsnefnd reiknar eftir vísitölu framfærslukostnaðar á þann hátt, að eigi sé tekið tillit til þeirrar breytingar á hinni síðarnefndu, er á rót sína að rekja til breytts verðs á landbúnaðarvörum vegna hækkunar eða lækkunar á launum bónda og verkafólks hans, þeirrar, er leitt hefur af greiðslu verðlagsuppbótar á laun almennt síðan 1. maí 1959. Tekur þetta jafnt til þeirra breytinga verðlagsgrundvallar landbúnaðarvara, sem ákveðnar eru samkvæmt 8. gr. þessara laga, sem til þeirra breytinga á honum, sem ákveðnar eru samkvæmt II. kafla laga nr. 94/1947, að svo miklu leyti sem þær leiðir af greiðslu verðlagsuppbótar á laun síðan 1. maí 1959.

Kaupgreiðsluvísitala sú, er um ræðir í 2. málsg. þessarar gr., reiknast eftir vísitölu framfærslukostnaðar 1. ágúst, 1. nóvember, 1. febrúar og 1. maí, og gildir við ákvörðun verðlagsuppbótar á laun næstu 3 mánuði, frá 1. september, 1. desember, 1. marz og 1. júní.

7. gr.

Frá 1. febrúar 1959 skal færa niður laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli landbúnaðarvara fyrir framleiðsluárið 1958—59 sem svarar lækkun kaupgreiðsluvísitölu úr 185 stigum í 175 stig. Frá sama tíma skal framleiðsluráð landbúnaðarins lækka afurðaverð til framleiðenda í hlutfalli við lækkun þá á heildarupphæð verðlagsgrundvallar landbúnaðarvara, sem leiðir af niðurfærslu vinnuliðs hans.

Framleiðsluráð landbúnaðarins skal frá 1. febrúar 1959 færa heildsöluverð á þeim framleiðsluvörum, sem eru í verðlagsgrundvelli landbúnaðarvara, til samræmis við lækkun afurðaverðs samkvæmt 1. málsg. þessarar gr. og við lækkun þá á vinnslu- og dreifingarkostnaði afurða, sem leiðir af lækkun kaupgreiðsluvísitölu úr 202 stigum í 175 stig og af annarri lækkun tilkostnaðar vegna ákvæða þessara laga. Sama niðurfærsla skal eiga sér stað á útsöluverði þeirra landbúnaðarvara, sem ekki er á skráð heildsöluverð.

Framleiðsluráð landbúnaðarins skal frá 1. febrúar 1959 lækka eggjaverð til framleiðenda svarandi til þeirrar lækkunar á verði til framleiðenda annarra landbúnaðarvara, sem ákveðin er í 1. málsg. þessarar gr. Ákvæði 2. málsg. þessarar gr. skulu gilda á hliðstæðan hátt við ákvörðun framleiðsluráðs á heildsöluverði eggja.

Ákvarðanir framleiðsluráðs landbúnaðarins um smásöluálagningu á það heild-

söluverð landbúnaðarvara, er ákveðið verður frá 1. febrúar 1959 samkvæmt 2. málsg. 1 og 2. málslið 3. málsg. þessarar gr., skulu háðar samþykki ríkisstjórnarinnar. 30. jan.

8. gr.

Frá 1. maí og 1. desember 1959 og á árinu 1960 og framvegis frá 1. marz, 1. júní og 1. desember er framleiðsluráði landbúnaðarins heimilt að hækka afurðaverð til framleiðenda svarandi til þess, að laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli landbúnaðarvara séu færð til samræmis við þá vísitölu, sem verðlagsuppbót á laun er greidd eftir frá sama tíma samkvæmt ákvæðum 6. gr. Þó er slík hækkun því aðeins heimil, að kaupgreiðsluvísitala sú, sem gildir frá byrjun viðkomandi tímabils, sé minnst 2 stigum hærri en sú vísitala, sem afurðaverð var síðast ákveðið eftir. — Nú lækkar kaupgreiðsluvísitalan, og skal framleiðsluráð landbúnaðarins þá lækka afurðaverð svarandi til þess, að laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli landbúnaðarvara séu færð til samræmis við þá vísitölu, sem verðlagsuppbót á laun er greidd eftir næstu þrjá mánuði samkvæmt ákvæðum 6. gr. Þó skal slík lækkun ekki eiga sér stað, nema kaupgreiðsluvísitalan hafi lækkað 2 stig eða meira frá þeirri vísitölu, sem afurðaverð var síðast ákveðið eftir, og lækki kaupgreiðsluvísitalan niður fyrir 102 stig, þá skal fella niður þá hækkun afurðaverðs, sem leitt hefur af hækkun kaupgreiðsluvísitölunnar umfram 1 stig frá grunnvísitölu samkvæmt 1. og 2. málslið þessarar gr.

Frá 1. maí og 1. desember 1959 og á árinu 1960 og framvegis frá 1. marz, 1. júní og 1. desember er framleiðsluráði landbúnaðarins heimilt að hækka afurðaverð til framleiðenda svarandi til þess, að laun bónda og verkafólks hans í verðlagsgrundvelli landbúnaðarvara séu færð til samræmis við þá hækkun, sem kann að hafa orðið á grunnkaupi í almennri verkamannavinnu í Reykjavík á undangengnu þriggja mánaða tímabili.

9. gr.

Frá 1. febrúar 1959 skal skiptaverð á fiski til bátasjómannna lækka í sama hlutfalli og nemur lækkun kaupgreiðsluvísitölu úr 185 stigum í 175 stig. Hið sama skal gilda um fiskverð það, sem aflaverðlaun togarasjómannna miðast við. Frá 1. maí 1959 skal skiptaverð á fiski til bátasjómannna og fiskverð það, sem aflaverðlaun togarasjómannna miðast við, hækka í samræmi við þá verðlagsuppbót, sem kann að verða greidd á laun á hverjum tíma samkvæmt ákvæðum 6. gr. þessara laga.

Frá 1. febrúar 1959 skal greiða verðlagsuppbót á kauptryggingu bátasjómannna samkvæmt kjarasamningum eftir kaupgreiðsluvísitölu 185. Frá 1. marz 1959 skal verðlagsuppbót samkvæmt þessu lögð við grunnupphæð kauptryggingar, og telst hvort tveggja grunnkauptrygging, er breytist í samræmi við þá verðlagsuppbót, sem kann að verða greidd á laun á hverjum tíma samkvæmt ákvæðum 6. gr.

10. gr.

Framleiðendur hvers konar vöru og þjónustu skulu þegar eftir gildistöku þessara laga lækka söluverð til samræmis við þá lækkun launakostnaðar, sem leiðir af niðurfærslu kaupgreiðsluvísitölu í 175 stig og af annarri lækkun tilkostnaðar vegna ákvæða þessara laga, svo og svarandi til þess, að hagnaður framleiðenda lækki í hlutfalli við niðurfærslu kaupgreiðsluvísitölunnar. Tekur þetta til gjalda fyrir hvers konar flutning á landi, sjó og í lofti, þar með talin farmgjöld og afgreiðslugjöld, sömuleiðis til greiðslna til verkstæða og annarra verktaka fyrir alls konar verk, svo sem pípu- og raflagnir, smíðar, málningu, dúklagningu og veggfóðrun, saumaskap, prentun og því um líkt. Enn fremur tekur þetta til verðs á snyrtlingu, fatapressun, gistingu, aðgöngumiðum að almennum skemmtunum og öðru slíku. Gjöld fyrir greiðasölu, veitingar og fæði skulu lækka bæði vegna þeirrar lækkunar tilkostnaðar, sem leiðir beint og óbeint af niðurfærslu kaupgreiðsluvísitölu, og vegna lækkaðs verðs á landbúnaðarvörum. — Ákvæði þessarar málsg. taka ekki til vörutegunda,

1 sem verðlagðar eru samkvæmt sérstökum lögum, né heldur til vöru, sem seld er 30. jan. úr landi, eða launa fyrir verk, sem ákveðin hafa verið með samningum stéttarféлага.

Aksturstaxtar vörubifreiða og fólksbifreiða skulu þegar eftir gildistöku þessara laga lækka til samræmis við þá lækkun kostnaðar annars en bifreiðastjóra-launa í taxtagrundvelli, sem leiðir af ákvæðum þessara laga. Sama skal gilda um alla aðra taxa og gjöld, sem fylgt hafa breytingum tilkostnaðar samkvæmt þeim taxtagrundvelli, sem í gildi hefur verið á hverjum tíma.

Verðlagsyfirvöld skulu þegar eftir gildistöku laga þessara setja nánari fyrirmæli um frambæmd ákvæða 1. og 2. málsg. þessarar gr.

Verðlagsyfirvöld skulu þegar eftir gildistöku laganna gera ráðstafanir til lækkunar á vöruverði í heildsölu og smásölu til samræmis við þá lækkun dreifingarkostnaðar, sem leiðir af ákvæðum þessara laga, svo og svarandi til þess, að hagnaður verzlana lækki í hlutfalli við niðurfærslu kaupgreiðsluvísitölunnar. Sama gildir um umboðslaun vegna vörusölu innanlands.

11. gr.

Fara skal með mál út af brotum gegn lögum þessum að hætti opinberra mála, og varða brot sektum allt að 100 000 kr., nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum.

12. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Ákvæði 55. gr. laga nr. 33/1958, um útflutningssjóð o. fl., falla úr gildi 31. janúar 1959.

Gjört að Bessastöðum, 30. janúar 1959.

Ásgeir Ásgeirsson.

(L. S.)

Emil Jónsson.

2

L Ö G

30. jan.

um framlenging á gildi laga nr. 73 1958, um bráðabirgðafjárgreiðslur úr ríkissjóði á árinu 1959.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. gr.

Heimild sú, sem ríkisstjórninni er veitt í lögum nr. 73 1958, um bráðabirgðafjárgreiðslur úr ríkissjóði á árinu 1959, skal gilda til 1. apríl 1959.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört að Bessastöðum 30. janúar 1959.

Ásgeir Ásgeirsson.

(L. S.)

Guðm. Í. Guðmundsson.